

Leto II

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 20

Naročnina: letno Din 24—
polletno . 12—
četrtletno . 6—

Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Aleksandrova obletnica

Pred tremi leti nas je do dna pretresla črna vest iz Marceilla: Aleksander je padel! Razjokala se je naša širna domovina nad smrtjo heroja, ki mu med nami ni bilo enakega.

Kot človek je bil bitje, rojen kakor vsakdo drugi s temi ali onimi lastnostmi, ki naj bi prepletale njegovo nehanje od zibelke do groba.

Kot kralj je bil nedotakljiva avtoriteta, katere volji so se uklanjali milijoni naših rojakov brez ugovora.

Kot heroj pa je bil iznad človeških napak, njegovi napor, požrtvovanje in junaštvo so ga dvignili iznad vsega zemeljskega in ga osvobodili celo nedotakljivosti kot nepotrebne oklepa. Kot tak je bil ob vsi svoji osebnosti velik človek, radi svoje preprostosti dvakrat velik. Kot tak je tudi padel za svoje veliko življenjsko delo — za Jugoslavijo in se samega vzdal v njene mogočne obrambne zidove.

On je jasno občutil veliki korak svetovnih dogodkov. Bil je prepričan, da bo prišlo do težkih spopadov med narodi in razredi, zato je hotel ustvariti svoji domovini med drugimi narodi tak položaj, ki bi ji v poznejših spopadih dal verjetnost zmage. Zato je uvidel, da mora biti tudi njena ureditev, politična in družabna, preobrazovana do jedra.

Junaško je udaril po mnogih vkoreninjenih običajih, katerih so se mnogi krčevito oklepali, — po mnogih navadah, katere so smatrali državljani za upravičene, po mnogih interesih, ki so bili spoštovani kot svetinje. V vseh teh ukrepih sta se čutili junaška misel in junaška volja. Celo tisti, ki so bili s tem zadeti, so prenašali to kot neobhodnost.

Njegovo veliko delo pa ni bilo dokončano, ko je bilo končano njegovo življenje. Kot pri vsakem ustvarjanju so bile vidne samo konture zamišljenega dela med vsem še obstoječim kaosom iz dvojevrstnega materijala — tistega, ki ga je treba zavreči in tistega, ki se bo še uporabil pri graditvi. V tem pa je vsa tragika njegove smrti, ki nadkričuje tragičnost vsake druge smrti.

Delo je ostalo samo zaslušteno, v obrih nakazano — toda nedovršeno, neurenjen.

Veliki korak svetovnih dogodkov pa prihaja medtem vse bliže in bliže...

Ko je gospodaril heroj, je živela močna splošna vera, da je tu nekdo, ki vodi. Hrepenenje ljubezni po redu, pravici in blagostanju se je naslanjalo na to vero. In kadar je bilo hrepenenje naroda nezadovoljno, ljudstvo v veri ni bilo razočarano. Verovalo je: kmalu pride popravek in vse bo dobro.

Toda namesto tega je prišla — smrt heroja. Junaška misel in volja sta bili naenkrat prekinjeni.

Kritika kakega napora in delovanja sledi s časom vsakemu človeku, ki je res delal. Toda lahko je kratkovidnim kritikom najti napake celo v delu orlovskih herojev, ki bi naj se raje ne napravile, ker so ovirale delo, ki bi naj prišlo do pravega in polnega izraza. Prava, dobrohotna kritika pa spada k sami vlogi heroja, postavlja se celo na njegovo mesto. Heroj je sam sebi najstrožja kritika. Leta se prenaša v čas, ko se je delo zamišljalo in načrtovalo, izvlačilo iz kaosa, se gradilo in izpopolnjevalo. Lahko je kritiku po dokončani borbi reči, v čem, kdaj in kje je komandant pogršel. Toda moral bi se zamisliti v metež borbe, moral bi pozabiti sedaj že znane razmere in dogodke, katerih pa komandant ob času borbe ni poznal. Treba se je spomniti na ostrino problema, katerega je komandant moral rešiti in na kratkosti časa, ki mu je bil na razpolago. Le taka kritika, ki z vsem tem računa, je prava in resnična

kritika. Vse drugo je gola zloba in komaj prekriti zahrbtni račun...

Danes stoji delo zaslušteno, načrtano in nedokončano — Bije se borba — začeta takoj po Aleksandrovi smrti — Kajti čeprav je njegovo delo samo začrtano, mu je bila vendar podana jasna smer razvoja že v začetku, ko je z dihom življenja takoj začelo borbo — da bi se samo delo ustvarilo in dogradilo.

Čuvajte Jugoslavijo

Zato smo se znašli na tako usodnem razpotju, s katerega vodita samo dva izhoda. O tem smo že dosti pisali in govorili. O tem še vedno pišemo in govorimo.

V tej borbi, ki divja okrog nas, stoji DOMOVINA na strani DELA. Ona je daljnovidna. Nje ne predstavlja samo eno pokolenje, ki je prehodni, enoletni poganjek, list, cvet in sad na mnogo stoletnem, orjaškem drevesu. Ona obsega vsa pokolenja od prve klice do skrajnega konca. Zato je domovina na strani dela. In vsi njeni sinovi, ki vidijo dalje od samih sebe in ozkih lastnih sebičnih koristi — vsi so na isti strani. Kajti oni ne morejo biti — na strani nerada

Iz vseh naštetih razlogov ima naša prostrana domovina vse preveč vzroka, da smatra smrt heroja za svojo največjo nesrečo.

Tri leta že počiva Aleksandrovo truplo v tihi kripti Oplenca. Nešteto vencev smo mu nanosili, nešteto voščenih sveč smo mu prižgali, nešteto lepih besed smo izgovorili o njem in o njegovi tragični smrti. Toda to ni nazvanejšje.

Najvažnejše je, da si ob njegovi tretji črni obletnici izprašamo svojo vest. Oglejte se v ogledalu, državljani! Kolikokrat ste ga že zatajili in izdali, kolikokrat ga še mislite zatajiti? Ali ste delali v njegovem duhu, ali pa ste rušili to, za kar je on izdelal grandiozen načrt in že zarisal konture začete zgradbe — za kar je dal celo svoje življenje — kot heroj, zvest DELU do zadnjega diha?

Tudi mi slovenski Jugoslavo ali jugoslovanski Slovenci se oglejmo v tem zrcalu. Ali je vsa naša ljubezen in hvaležnost do Aleksandrove Jugoslavije v vsi naši malenkostni revščini

Ali je res zavita v vso revščino neskončnih debat in licitiranja za postavitev njegovega lika v osrčju Slovenije — v »beli« Ljubljani?...

Naj bo kakor koli: Toda »Zbor« ne bo odnehal — dokler ne bo postala ALEKSANDROVA JUGOSLAVIJA — RESNICA!

VEČNA SLAVA SPOMINU PADLEGA HEROJA!

Ob obletnici plebiscita na Koroškem

Kalvarijo svojo naš rod še ima in dneve prebridke trpljenja...

(Simon Gregorčič.)

Vsak narod vidi višek svojih zahtev v svobodi. Slehernega navdaja notranje zadovoljstvo, da živi s svojimi brati v istem skupnem domu. Kjer je to izpolnjeno, je že v precejšnji meri ustrezno človekovim željam. Toda še precej je narodov, ki se jim še ni izpolnila ta želja.

žujejo močnejše vezi le še poedina društva in mladina, ki je bila vedno v prvih vrstah, kadar je šlo za velike, vsenarodne stvari. Mladina še ni pozabila na veliko odgovornost narodu, iz katerega je izšla. Vedno se je zavedala, kaj mora storiti in kje je njeno mesto. Prav tu

Slovenska Koroška: Žihpolje.

Tudi Slovenci, ki nas je usoda tako preganjala, ne moremo uživati te sreče. Izven Jugoslavije žive naši ljudje, ki morajo še vedno hlapčevati tujcu. Še sedaj se mu morajo na svoji grudi klanjati. Tako je s Slovenci v Italiji in Avstriji. Odrtni so od našega narodnega telesa in vkljeni v tujo skupnost, ki jih na vse načine zatira, da bi postali italijansko odn. nemško misleči. Za tem smotrom stremijo. Mi, ki nas družijo Jugoslavija, pa ne moremo pripustiti, da bi do česa takega res prišlo. Naša velika dolžnost je, da dvigamo zavest med njimi, jih bodrimo in krepimo. To je častna naloga nas vseh, države, društev in posameznikov. A na žalost marsikateremu ne prihajajo na misel te velike nacionalne naloge. Le prerado se zgodi, da vzdr-

pri tako perečih problemih vidimo na delu mladino, zlasti akademike. Na kar so mnogi, ki bi lahko mnogo več storili, pozabili, na to vedno misli akademska mladina, stalno opozarja na to in poziva na delo. Njen smoter je, da naveže čim bolj trajne stike z onimi, ki so onkraj meje. V tej smeri delujejo tudi nekatera akademska društva. V tem smislu je bila tudi zamišljena propagandna ekskurzija Starešinske organizacije »Preporoda« na Koroško v preteklih dneh.

Koroška zemlja in ljudje

Bilo je na Strmeu. Miren, tih nedeljski dopoldan. V zraku se ni nič ganilo. Nad nami se je razpenjala modrina neba. Svetloba je zalivala dolino, ki se je širila pred nami. Čudovito spokojna se

mi je zdela. Nekaj trenutkov in vtisnila se mi je za vedno v spomin. Sedaj jo gledam v duhu in zdi se mi kot da bi ležala pred menoj na zemljevidu. Pred menoj je bila zemlja, ki se po svojih lepotah in razpoloženju tako približuje ostalim slovenskim pokrajinam, ki pa vendar tudi ima posebnosti. Te jo ločijo od ostalih slovenskih pokrajin. Po sredi pa se vije Drava, ki je urezala svojo strugo sredi med polji in travniki. Od obeh sprejema dotoke. Hiti od zapada na vzhod, da spet pride med brate in jim prinese pozdrave onih, ki niso tako srečni, da bi končno že zaživel v svobodi.

Pokrajini dajejo še poseben izraz jezera. Veliko jih je na razmeroma majhni zemlji. Slovenec jim je dal imena. Tudi Nemec se jim ni mogel izogniti in jih je le malo spremenil. Dal jim je nemško obliko, a še vedno razodevajo svoje slovensko poreklo in ne morejo zabrisati dejstva, da je bil Slovenec pred Nemcem ob njihovih bregovih. Sedaj pa slišiš ob njihovih obrežjih največ tujo govorico. Tujec se sedaj šopiri ob naših jezerih. Iztrgati hoče lepoto koroške zemlje Slovencem, da bi se ponašal z njo pred svetom. V teh svojih naporih je delno že uspel in njegova prizadevanja, da dá našim krajem nemško lice, so že marsikje privedla do uspehov.

Vas s svojimi ljudmi najbolj približuje Koroško ostali slovenski zemlji. Saj je tu vse tako znano, tako domače, tako naše. Povsod kipe proti nebu cerkve in cerkvice. Z gričev te pozdravljajo prav tako kot pri nas. Okrog pa hiše, kjer se boš počutil kot da si doma. V teh domovih je domačnost, v njih še živi slovenska preprostost in skromna a pristrčna gostoljubnost. Da, tudi gostoljubnost, ki je sicer po Sloveniji še marsikje zamrla, tu pa je še živa in nepotvrjena v svoji preprostosti. Kako se razvesele slovenskega študenta, ki prihaja iz svobodne domovine in jim prinaša pozdrave onih, ki so tako srečni, da žive svobodno v svobodni domovini! Veseli so takih obiskov tudi zato, ker se spet lahko pomenijo v domači govorici z nekom od onstran meja. Prijetni so jim taki obiski tudi zato, ker jim vse to potrjuje, da še živi tam onstran meja človek, ki se boji za njihovo usodo in vedno spremlja njihov boj. Na oknih so prav tako rdeče rože kot pri nas in po zidu se vije rdeči nagelj. Le poprosi zanj. Z veseljem ti ga bo pripelo na prsa koroško deklet. Tudi mi smo jih dobili tam v slovenski Ziljski dolini. Malo čudno so nas gledali ponekod. Vzbujali smo pozornost prav zaradi teh rdečih nageljnov. Bog ve, kako so si to razlagali. Mi pa smo šli v zavesti, da je rdeči nagelj znak ljubezni do koroške zemlje in znak vezi med koroško in slovensko zemljo.

Bili smo tudi pri Gospej Sveti. Nekdaj nam je bila simbol svete slovenske koroške zemlje, sedaj nič več. Le še spomin iz zgodovine je ostal na njej. Ena izmed prvih cerkv na Koroškem, kjer je pokopan škof Modest, nosilec krščanske blagovesti med Slovenci, je obkrožena od tujcev. Tudi to zemljo, ki je doživljala najsvetlejšje trenutke v zgodovini Slovencev, je zagnil nemški val. V domovih okrog nje ne čuješ več slovenske besede, v teh domovih ni več slovenske vedrine. Pogrešaš preprostost, nekaj tujega se je vselilo med te zidove. Tu se ne počutiš doma. Gospa Sveta nam je sedaj le še simbol tožne Koroške, tiste Koroške, ki bide dan za dnem boj za slovensko besedo, boj za slovenski značaj zemlje.

V vas se je pomaknila borba za narodni obstoj. Vasi in naši ljudje v njih so zadnje straže slovenstva, zadnji čuvarji slovenske besede na Koroškem. Kar se dogaja onstran meja, je nekdanj doživljala vsa slovenska zemlja. V letih sužnosti je kmet ohranjal zemljo, jo gojil in se je oklepal s tolikšno ljubeznijo, da je vedno odbijal napade, ki so bili usmerjeni v to, da mu jo odvzamejo in da mu z njo iztrgajo slovensko besedo. (Dalje na 2. str. II. stolpec!)

PREGLJED TISKA

Novodobno mučenje ljudi je takozvano zasliševanje druge stopnje, ki so ga uvedli v Ameriki. Osumljenca zaslišujejo tako dolgo, dokler ne prizna. Malo ljudi je, ki so to mučenje vzdržali. 24 ur, 48 ur neprekinjene zasliševanja pa ni prenesel še nihče, ker vsakemu že prej odpovedo živci in prizna in podpiše vse, kar zahtevajo od njega.

Vsi pravijo, da je »prisrčna pogodba« nezaheljeno nezakonsko dete iz visokih političnih in diplomatskih krogov. Sedaj šele razumemo, zakaj si nihče ne upa tožiti očeta za »alimente«!...

»Delavska Politika« piše v članku: »Kdo je kriv, da sili mladina v pogubo?« (to je v »fašizem«, dodatek »političnega smetarja«), sledeče.

»Kako bedasto je, boriti se za diktatorje in diktaturo, si pustiti natikati nagobčnik, roke pa vezati z verigo!«

»Smetarjeva« ad hoc pripomba: To pa najbolj čuti danes sovjetsko-boljševistični kmet, delavec, inteligent, da ne govorimo o italijanskem ali pa našem...

Pojdimo dalje z »Delavsko Politiko«:

»Delo, dober zaslužek, dovolj kruha in svoboda! Kako enostavno je vse to, toda človek, ki so mu zastrupili možgane, ne vidi tega, noče biti svoboden, ampak sluga, ne mara pravice, ampak milost. Ako bi vezal samo sebe, naj bi mu bilo! Toda on je janičar svojega lastnega razreda!«

Podpišemo, seveda z »mutatis mutandis« (ne razred, ampak ljudstvo, narod!).

Imamo Slovenijo, Slovensko besedo, Slovenske fante in može, Slovensko Sodobnost, Slovensko Neodvisnost, Slovenca, Slovenski dom, Slovenski narod in porajajočo se Slovensko vas (ki je prav za prav hrvaška — Mačkova, ne glede na slovensko narodnost in državljanstvo Mačkovih diplomatskih zastopnikov in inšpicijentov v Samosloveniji!).

Vsi skupaj pa tvorijo »slovensko ljudstvo«, ki ga vsi tako nazarensko farbajo!

»Naš Kovinar«:

»...seveda pa predpisi za zaščito delavstva še marsikaj določajo v delavsko korist, za kar ima vodstvo KID gluha ušesa...«

To je prav točno! Dodajamo: kje so drugi zakoni, ne samo za zaščito delavstva, temveč vseh jugoslovanskih stanov sploh?

Zagrebske »Jugoslovenske Novine« pišejo v rubriki »Studentski Glasnik«:

»...dolazimo do zaključka, da za idejno-politično opredeljenje studenata nisu najvažnije doktrine i ideje za koje se naši studenti oduševljavaju. Prilike i sredina u kojoj oni žive, oskudica najpotrebijih materijalnih sredstava i svakojake neprilike te vještina i snaga same agitacije redovno su mnogo važniji i utjecajniiji momenti od samih doktrina!«

Na prste bi se mogli izbrojiti oni koji su se opredeljevali radi izvjesnih doktrina!

Žalostna slika naše mladine, res! Še bolj žalostno pa je, da se nad to sliko zgraža sam avtor, odnosno sodelavec pri njenem ustvarjanju!

Ker je tudi za hišne uslužbenke starostno zavarovanje obvezno, in ker bi se radi nestalnosti njih poklica gotovo vršile kakšne nerednosti in neugodnosti v škodo hišnih uslužbenk, zato je »Zveza gospodinjskih pomočnic« že sredi aprila t. l. poslala vlogo na Okrožni urad za zavarovanje delavcev — oddelek za starostno zavarovanje, ter stavila tozadevna vprašanja. V majniški številki »Gospodinjske pomočnice« smo javno ponovile onih dvanajst vprašanj in tudi pozneje smo osebno večkrat urgirale odgovor na ta važna vprašanja, da bi poročale v našem listu, toda po več ko štirih mesecih še nismo dobile pravega odgovora. Ne vemo kje tiči vzrok, da se nas ne spozna za odgovor vredne. Menda ja ne brezobzirno strankarstvo?«

Pravi vzrok je tudi po našem mnenju v strankarski birokraciji (uradovanju), ki onemogoča hitro rešenje splošnih socialnih in ostalih zadev!

POLITIKA MORA BITI ČASTNA, NESEBIČNA, TEZKA IN ODGOVORNA SLUŽBA V KORIST NARODA IN DRŽAVE.

POLITIKA NE SME BITI JAVNA HIŠA LAHKOŽIVEGA, NEODGOVORNEGA, NE-MORALNEGA PIROVANJA IN ZASLUŽKA IZ TRGOVINE Z LJUDSKIM BLAGOM.

D. Ljotič.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Z grudo je čuval tudi svoj jezik, ki je vse spajal in vezal v živo celoto. V takem položaju je še sedaj naš človek na Koroškem. Onstran Karavank bije naš slovenski kmet obupen boj, da bi ohranil svoje potomce zveste naši zemlji in besedi.

Ko smo šli preko polj in travnikov in se ustavljali v vaseh, se mi je najbolj pogosto, vedno ponovno vsiljevala misel, ali bodo Slovenci vzdržali silovite sunke nemštva. Mučili so me dvomi in nisem si mogel odgovoriti na to usodno vprašanje. Videl sem marsikaj, kar mi je dalo precej misliti, videl sem, da ni vse tako kot bi moralo biti ali kot si mi želim. Videl sem pa tudi marsikaj, kar me je navdajalo z veseljem in upanjem. S skrbjo so me navdajali prefinjeni napadi nemštva in nemškutarstva na našo vas. Nemška preračunana propaganda hoče iz naših ljudi iztrgati zavest pripadnosti k slovenskemu kulturnemu območju. Avstrijska državna oblast misli, da bo z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, še sedaj pomikala vedno bolj proti jugu narodno in jezikovno mejo. Najbrž misli, da bo imela v vasi prav toliko uspeha, kot ga je imelo nemštvo pred nekaj desetletji v najbolj eksponiranih krajih, v trgih in industrijskih središčih. Tam ni čudno, če so zabrisali pravi obraz krajev. Saj so imeli v rokah vsa sredstva. Zlasti v industrijskih središčih je prišla hitro do izraza gospodarska premoč in gospodarska organizacija močnega nemštva, kateremu šibko slovenstvo ni moglo postaviti ničesar nasproti. Ni čudno, da je tam naš človek klonil. Vasi, tako misli, pa nemštvo ne bo moglo kar tako zavojevati. Vasi se bodo bolj in dalj držale, ker so gospodarsko samostojne, neodvisne od nemškega kapitala. Zavedati se moramo, da je trdna gospodarska osnova najboljše jamstvo, da bo naš kmet na svoji zemlji kljuboval vsem napadom. Važno je, da je kmet gospodarsko močan in stanovsko ponosen.

Na razne načine se skušajo utirati pota germanizaciji naše vasi. Pri tem se poslužujejo nemogočih nasilnih sredstev. Celotna cerkva se hočejo polastiti in jih izrabiti za svoje podle namene. Zlasti je usmerjeno njihovo delo v to, da vplivajo na mladino. Njo bi radi pridobili zase, za tem stremijo. Zato je tudi ves pouk zamišljen tako, da bi vendar nekaj ostalo v teh mladih dušah od vednega dopovedovanja radikalno nacionalno usmerjenih nemških učiteljev. Vedno ista pesem o veliki, močni Avstriji in manjvrednosti slovenskega jezika in Slovencev. Odtod tudi nemški pozdrav Grüß Gott, ki ga srečuješ vsepovsod. Morajo tako pozdravljati, da bi ustvarjali zunanji videz, kot da je vse nemško. Za tem stremi nemška propaganda. To hoče doseči. Seveda se marsikaj tega izgubi v slovenski hiši, kjer ni več hvalnic Avstriji in vsemu, kar je nemškega. Vendar nekaj le še ostane na dnu. Vtisi iz

mladosti ostanejo v človeku. Odtod tista nezaupljivost, na katero smo ponekod naleteli. Narodne vrste skušajo razbijati tudi z drugimi sredstvi. Z odredbami, odloki. Toda ponekod se pokaže vprav nasproten učinek. Odpor se vzbudi med našimi ljudmi. Še bolj se povežejo v živo celoto. Pri tem izvršujejo važno nalogo društva. Čustvo preganjanja vzbuja odpor. Večkrat sem to opazil. Posebno pa me je o tem prepričal primer, ko je državna oblast protizakonito razrešila županske časti v Logi vasi nekega Slovenca. Mislili so najbrže, da bodo s tem udarili po naših ljudeh in jih malo ustrašili. Pa so se ušteli. Zgodilo se je na-

Janez Evangelist Krek

8. oktobra 1917 je podal Janez Evangelist Krek svoj končni življenjski obračun svojemu narodu in vsemogočnemu razsodniku. S Kreckom je legel v prerani grob mož izrednih gospodarskih, socialnih in prosvetnih vidikov, mož, ki mu je bila strankarska politika »le grda reč« kot je večkrat prav resno rad sam poudarjal. J. E. Krek je skoro izključno deloval na gospodarskem in socialnem polju v posvetni službi svojemu narodu. Pojmoval je prav za prav politiko kot popolno gospodarsko in socialno podrejenost in predanost posameznikov v korist celote. Takozvana čisto strankarsko politična prizadevanja so mu bila le zoperno, a nujno orodje za doseglo vzvišenejših smotrov. V tem pogledu je morda pokojni Krek naslednik narodnega buditelja Mihe Vošnjaka in spolnitelj njegovega združnega gospodarskega dela.

Vošnjak je utemeljitelj slovenskega malomeščanskega in meščanskega narodnega pokreta. Krek pa ustanovitelj slovenskega kmečkega narodnega gibanja. Vošnjaku so politične prilike njegove dobe narekemale meščansko narodno smer in združno borbo po Šulce-Deličevem sistemu. O tem smo obširneje pisali v prejšnji številki našega lista, ko smo se spomnili stoletnice rojstva inž. Mihe Vošnjaka. Naš kmet pa je bil kljub temu, da se je naš mali človek iz mestnih predelov naše zemlje nekoliko osvobodil iz tujčevega gospodarskega in političnega objema, še nadalje precej prepuščen sam sebi. Res je, da je Vošnjak sam snoval rajfajzovke po našem podeželju, a to je v kolikor so bile Šulce-Deličeve zadruge odvisne od agrarnih produkcijjskih virov. Tisti pa, ki je celo svoje življenje posvetil načrtnemu delovanju na kmečko-združnem polju z ustanavljanjem rajfajzovk je bil Janez Evangelist Krek.

Ko se je vrnil Krek z Dunaja kot »mladi doktor« kot so ga častilci radi nazivali, je takoj ustanovil »Gospodarsko Zvezo« in organiziral »Združno Zvezo«. Krekova agilnost v tem pravcu je bila

sprotno. Loga ves se razvija v vedno bolj zavedno slovensko vas in stopa v krog onih slovenskih krajev na Koroškem, ki se vedno intenzivneje organizirajo v društvi. Slovenskega izraza ji ne bodo mogli vzeti ne nemški napisi, ne nemški uradni naziv, ne tujci, ne tuji oblastniki. In pomislite, da leži Loga ves v neposredni bližini znanega letovišča in kopališča Vrbe blizu Vrbskega jezera. Če bi bilo mnogo takih zavednih slovenskih vasi na Koroškem, se ne bi bilo treba bati. Taka zavedna središča bi vplivala na tudi manj zavedne, v narodnem pogledu že mlačne kraje in stalno vzdrževala vezi z njimi.

ogromna in ni pretirano, če rečemo, da je Krek dovršil združno delo Vošnjaka in da je dosegel največje uspehe, ki jih je bilo mogoče doseči v liberalnokapitalističnem in strankarsko političnem gospodarskem okviru. Kreckove podeželske zadruge so njegovi najlepši spomeniki in vereni izraz njegove neizmerne ljubezni do svojega ljudstva.

Kreckove pogledi pa so bili glede združništva usmerjeni dalje v narodno bodočnost. V njegovih delovno-socialnih načrtih slovenskih stanov (delavci, obrtniki, kmetje itd.) je tudi govora o »zakonitem obveznem združnem organiziranju ljudskih stanov«. Taka organizacija pa naj bi bila novo ogrodje novega gospodarskega in družabnega reda. Ta red bi postavil nasproti geslom »Svoboda, enakost, bratstvo« meščanskih revolucij, ljudsko geslo ljudskih socialnih podvigov: »Zakonita stanovska svoboda, združna človečanska enakost, krščansko jugoslovansko bratstvo.« S tem smo prav za prav prešli že na Kreckove politične nazore.

Znan je naslednji njegov izrek: »Vi vsi, ki ste seme izkrvavelega naroda, mislite le eno: Kako boste z druženi vse svoje moči, vse svoje možnosti, vso svojo ljubezen in vse svoje srce posvečali naši jugoslovanski državi, za njen procvit, kulturo in blagostanje.« Znana je njegova odločnost, ko se je zavzemal v dunajskem parlamentu za brate Hrva-te, zlasti pa za Bosance po zloglasni aneksiji Bosne in Hercegovine s strani Avstrije. Jugoslavija je bila zanj že skoro gotovo zgodovinsko dejstvo.

Škoda, da ni dočkal Jugoslavije. Marsikaj bi mogoče bilo drugače v Sloveniji, če bi živel J. E. Krek!

ZADRUŽNIŠTVO JE PRAVA SOLA LJUDSKE SAMOVZGOJE.

POEDINEC JE ODGOVOREN NE LE SEBI, TEMVEČ TUDI DRUŽBI; DRUŽBA PA JE ODGOVORNA ZA POEDINCA. TO JE NAČELO SOCIJALNE ODGOVORNOSTI.

Si tacuisses . . .

Velesile, ali kakor jih naivneži radi imenujejo »tri velike zapadne demokracije« so zelo iznajdljive, kadar treba izmišljati označbe za ozemlja tistih narodov, ki si jih žele za stalno pod svojo komando.

Kar naravnost kolonije so le nekatera taka ozemlja. Druga so dominioni, mandatna ozemlja, protektorati, interesne sfere, območja bistvenih interesov, »samostojne« province, »samostojne« male, pa tudi velike, toda revne države, v katerih je kapital teh velesil »angažiran«, pa zato za njih posebno pridejo »v poštev«.

Kako se vlada nad onimi prvimi, vemo, za tiste zadnje pa treba radi medsebojne nevoščljivosti in požrečnosti »velikih demokracij«, kakor tudi radi prikrievanja pravih namenov pred prizadetimi narodi, že bolj previdnega, zakulisnega in ne preveč otipljivega vladanja.

V to svrhu pa morajo biti vse tiste »srečne« države in državice, na katere imajo apetit »velike demokracije«, kar po komandi — demokracije. To se pravi, imeti morajo vsaj po ducat strank, ki se med seboj preklajajo na žive in mrtve, da preko njih velesile po raznih mednarodnih tolpah vladajo v njih državah.

Te tolpe si razdele take države in državice v lože, distrikte, konkordatne misije, koncerne, borzna področja, kominternske rajone itd. in odondod vpliva-

jo čisto »idejno« na strankarje, gospodarstvenike, kler, časopisje itd., ali po domače povedano — odondod vladajo, — narod s teh ozemelj pa voli in voli poslance, pa — nikdar nič!

Dokler vlada pri teh prav malo zavdanja vrednih narodih strankarska sebična zaslepljenost, t. j. od »treh zapadnih velikih demokracij« vcepljena talmudizirana demokracija, materialistično-individualistični duh borbe vseh proti vsem, toliko časa bodo mednarodne tolpe vedno našle dovolj »značajnežev«, ki bodo prodali svoj narod za skledo leče, saj po liberalističnih zakonih v svojih državah ne odgovarjajo pred nikomur za svoje »gospodarsko delovanje«.

Če pa se naenkrat pojavi med prizadetim ljudstvom kakšno idealistično, organsko gibanje, ki odpira ljudem oči in jim govori vse to, kar smo do sedaj tu napisali, če napove neizprosni boj vsem mednarodnim tolпам in sebičnosti med lastnimi rojaki, če dela za moralni ljudski preporod, za osamosvojitve naroda in posameznika od vseh tujih mór, — potem je ogenj v strehi!

Seveda ne bijejo takrat velike demokracije plat zvona, češ: »pomagajte, izpod naših vajeti se nam hočejo izmuzniti«, temveč vpijejo: »dol fašizem, živila demokracija!« Pri tem jih prav nič ne moti, če imajo oni sami prav tako malo skupnega z demokracijo kot — krava s sedlom.

»Čudno naključje je hotelo,« piše v »Slovenčevem« uvodniku z dne 22. septembra, »da je v petek, 17. septembra, ko je eden največjih borcev demokracije, Masaryk, ležal v Lanah na mrtvaškem odru, imel predsednik USA Roosevelt ob priliki spomina na stopetdesetletnico severnoameriške ustave govor, v katerem je zagovarjal demokracijo kot najboljšo obliko državnega soživljenja narodov.«

Tudi mi se pridružujemo »Slovenčevemu« mnenju, da je »čudno naključje« hotelo, da spravi v zvezo oba moža, ki sta prav temeljito — korigirala demokracijo, prvi z legionarstvom in drugi z možganskim trustom. O Masarykovi korigirani demokraciji smo zapisali že v zadnji številki za pametnega dovolj — sapientni sat. Ameriški korektor demokracije pa je obenem, kakor znano, predsednik ene od tistih treh, že prej opisanih »zapadnih velikih demokracij«, ki nima nič manjših apetitov kot obe njeni sestrici, pa ima zato tudi najrazličnejša »območja bistvenih interesov«, ki pridejo za USA posebno v poštev, kakor piše v istem »Slovenčevem« uvodniku. Čeprav se torej Roosevelt poživlja na demokracijo pri sebi doma, o čemer smo že obširno pisali v »Zboru« dne 26. 3., potem 19. 11. in 3. 12. 1936, vendar on to demokracijo najtopleje priporoča svojim — »območjem bistvenih interesov«, ravno iz razlogov, ki smo jih že uvodoma omenili.

»Slovenec«, ki se drži Montalembertovega izreka: »Kadar sem slabši od vas, zahtevam od vas svobodo, ker je svobo-

POLITIČNO SMETIŠČE

Zadnjič smo brali v »Slovenec« razlago, kako je, če lev vodi sto zajcev, ali zajec sto levov, ali lev sto levov. Če vse skupaj seštejemo, dobimo komaj »ogromno« število 303 domačih in divjih živali.

»Slovenec« je pred kratkim napisal, »da je liberalci in komunisti, framazon in boljševik bratu brat«, in da moramo voditi proti njim borbo brez pardona.

Pa ne, da bi morali začeti sedaj borbo celo proti gospodu Pačeliju in :

ki je v dobro človečanstva razgovarjal v Parizu s temi brati »liberalci in komunisti, framazoni in boljševiki«?

»Naš Kovinar«:

»Tako žalostno je s slovensko ljudsko fronto, včerajšnje in današnje! Čisto drugače pa stojijo francoski katoliki in francoska ljudska fronta! Kje so vzroki?«

Na kratko odgovorjamo: »V Nemčiji in zunanji politiki, velesile Duha...«

»Slovenec« od 19. m. m. piše o posebni izjavi ministra g. dr. Kožulja za »Slovenec«, v kateri je dejal med drugim: »Slovenijo poznam že iz svojih dijaških let ter cenim Slovence kot izredno delaven in napreden narod. Že tri leta zaporedoma svoj dopust izkoriščam v Sloveniji. Prvič sem bil v Dobrni, naslednje leto v Rogaški Slatini, letos pa v Slatini Radencih. Poleg tega sem preživel svoj božični dopust v Rogaški Slatini. Poznam tedaj dobro vse slovenske gospodarske in kulturne probleme...«

Poklicne posvetovalnice potrebujemo, pravi »Slovenec«. »Ker navsezadnje ni mogoče, da bi postali narod rentnikov in uradnikov...«, je naša želja, da začenjamo misliti na to in usmeriti našo mladino v one poklice, v katerih je največ izgledov.

Izgleda, da gre doba poklicnih politikov h kraju in da so tudi gospodje okrog »Slovenca« izprevideli, da ne kaže več vzgajati mladino v tem pravcu.

Zakon o zaposlitvi inozemcev, ki ga imamo, je razmeroma strog in dober — če bi se izvajal!

POMANJKANJE ODVZAME ČLOVEKU PREUDAREK.

LAHKO JE BITI POŠTEN, KO ČLOVEKU NIČ NE MANJKA!

TEZKO JE OSTATI POSTEN ČLOVEKU, KO MU OTROCI UMIRAJO OD LAKOTE!

SODNIK, KI SODI POTEPUHA, MORA POZABITI NA SVOJ UGODEN POLOŽAJ IN SE VZIVETI V BEDO ZAPUŠČENEGA IN PREZIRANEGA ČLOVEKA.

da vaše načelo, kadar pa sem močnejši, vam jo vzamem, ker ni moje načelo.« »Slovenec« seveda čisto dosledno svojemu svojstvu navdušeno ploska Rooseveltu, ne posveti mu se pa nikakor v glavi, kako to, da ta isti Roosevelt, ki je tudi po pisanju »Slovenčevega« uvodnika samega »takoju uvidel, da demokracija v dosedanji obliki ni več zmožna, da bi obvladala razmere, in ki je priznal, da so demokracije sredi novih gospodarskih razmer in socialnih nalog odpovedale«, vendar priporoča to demokracijo — drugim! Prav tako mu nikakor ne gre v glavo, s kakšno pravico naj bi imele USA svoje »območje bistvenih interesov« v čisto samostojnih republikah južne Amerike in kako »pride posebno za USA v poštev«, če po besedah »Slovenca« »grozi, da zajame te republike — fašizem? Mar se Roosevelt in »Slovenec« bojita, da bi te republike lahko napadle USA, če postanejo »fašistične? Pa, če je taka nevarnost naravnost smešna, kaj pa potem Roosevelta brigada čisto notranje zadeve tujih držav? Stvar pa je ravno v tem, da smatrajo USA te republike za svoje, republike pa, ravno nasprotno, tudi hočejo biti — svoje. (Ali je »Slovenec« sedaj naenkrat bolj všeč komunistična Mehika, radi katere je — pred časom bruseljskih godelj vsaj — prelil toliko krokodilovih solz, kot pa ABC države južne Amerike, ki se komunizma otepajo?)

»Slovenec« je našel prav lepo število držav, ki so baje že »fašistične«: Italijo, Nemčijo, Portugalsko, Poljsko, Madžar-

Celota ali večina?

Celota je nad deli, ki jo sestavljajo. — Aristotel.

Demokracija priznava vso oblast večini, organski univerzalizem, za kar se bori Zbor, pa le celoti. To je tako jasno in razločno povedano, da bi bilo prav za prav sploh odveč razlagati, da je pravičnejše, če odločajo interesi celote kot pa večine. Upamo vsaj, da ne bo nihče blagovolil podvomiti, da gre vendar za interese.

Tudi najbolj zamaknjeni demokraciji priznajo, da je nedostatek že teoretične demokracije v tem, da je manjšina nasproti večini v zakonodavstvu brez moči, v upravi ima teoretično res upravnna sodišča, v praksi jih pa bolj nima kot ima, ker je sto zaprek, predno pride do njih. Med temi ni ravno najmanjša čisto materialne prirode.

Čujmo, kaj pravi o javni upravi v istoimenski svoji knjigi dr. Henrik Stejska, katerega upamo, da vendar ne bo nihče obdolžil — fašizma:

»Pogostokrat zastopa upravno oblast določeno smer javnih interesov tako enostransko, da ne upošteva javnega interesa, ki se tiče tujih pravic in morada tudi ne raznih drugih istotako važnih javnih interesov. Tudi višje upravno oblastvo je pač le upravno oblastvo in ne more biti povsem objektivno. V upravi se kažejo mnogokrat zelo enostranski vplivi s strani parlamentarnih večin, klera, veleposestva, bankarstva itd. V parlamentarni državi je glavni nositelj,

če tudi ne vedno najvišji nositelj upravne oblasti, nekaj ožji odbor parlamentarne večine, saj so ministri le zaupniki onih političnih strank, ki tvorijo večino v parlamentu. Z interpelacijami v parlamentu se tedaj ne more preprečiti prenostransko uvaževanje onih stremeljenj, ki so parlamentarni večini po godu. Močno vpliva na pravilnost uprave tudi časopisje.«

Če temu še dodamo, da je čisto odveč ponavljati, kar nam je zboriščem že davno dobro znano, kako se namreč dobi tista slavna parlamentarna večina in da se tudi pri njenem pridobivanju sumljivo jasno kažejo že zgoraj omenjeni enostranski vplivi s strani klera, veleposestva, bankarstva, časopisja, raznih mednarodnih tolp itd., potem nam bo jasno, čije interese predstavlja prav za prav tista večina.

Zato zahteva Zbor namesto uveljavljanja interesov tzv. »večine«, ki je v resnici le neznačajna, toda mogočna manjšina, uveljavljanje interesov celote. Temeljna načela našega programa v svoji točki V. in VI. pa povedo način, ki edini to omogoča:

O odnošajih in razvoju celotnega gospodarstva Jugoslavije odloča gospodarski načrt, ki naj ga postavijo gospodarske skupine s sodelovanjem države.

Ljudstvo se bo udeleževalo zakonodaje in vršilo nadzorstvo nad državno upravo potom državnega zastopstva, ki mora biti izraz stanovske ureditve in političnega umevanja.

Za resnico

V svojem članku »Brez miru« v »Slovenec« z dne 5. 9. tarna »Drin«, da je Evropa izgubila duhovno in moralno vodstvo sveta in da imamo radi tega špansko državljansko vojno, japonski pohod, slabo gospodarstvo, itd. »Drin« nam razlaga, da je pretirani nacionalizem vzrok vsemu temu. Enotna volja Evrope da bi vse to lahko preprečila. Toda pisec prezre, da je volja ne le Evrope, ampak celega sveta zelo enotna, in sicer — v kapitalizmu in komunizmu, ki ju oba drži na vajetih — židovstvo. Zato morajo radi kšefta in oboroževalne industrije biti na vseh koncih vojne, zato mora biti proti zdravemu nacionalizmu liberalna demokracija, politične stranke, ljudske fronte, vsestransko zavoženo gospodarstvo, kajti le tako se da v kalnem ribariti in tako cvete kapitalizem in se krepi židovska svetovna nadoblast. Vrhovno raziščišče za ves ta kaos pa je svet narodov v Ženevi, pri katerem dobi pravico (?) vedno tisti, ki je po krščanski morali v pravici — kar se samo po sebi razume —, saj deli to pravico

kristjani — le jud v Ženevi, posebno odkar je Litvinov tam.

In če se vse stiske, ves moralni kaos in ljudska beda povečajo do obupa, pa ima žid že zopet pripravljeno tolažilno sredstvo — komunizem, s katerim zopet ostane svetovna nadoblast v rokah židovstva. Te internacionale pa se »Drin« očitno manj boji, kakor pa nacionalizma, proti kateremu je ves njegov članek. Rok v roki s to internacionalo pa grede tudi druge internacionale: framazonstvo, rotarijci itd., kjer ima povsod tudi žid svoje prste vmes.

Imamo pa še eno internacionalo, ki bi lahko blagodejno vplivala in nastopala proti vsem židovskim internacionalam. To je krščanstvo. Ono bi lahko strmo glavo židovsko nadoblast na moralnem, političnem in gospodarskem poprišču, ko bi v smislu Kristusovega nauka resnično prerajalo posameznega človeka, ga pretvarjalo iz beštije v človeka, mesto da dopuščala po lastnih zaslepljenih voditeljih, da je židovski duh zlezal v vse organizacije in posameznega človeka. Ples

naše vprašanje je le logična dedukcija iz »Slovenčevih«, neumnosti. Prav taka dedukcija bi bilo tudi vprašanje, zakaj »Slovenec« ne vpliva kar na svoje ljudi, da pridemo čim prej tudi pri nas do te tako »ogromne in osnovne pridobitve človeka in njegovega političnega ter kulturnega razvoja? O tej »pridobitvi« imamo mi čisto svoje mnenje, toda tudi pričujoče vprašanje pač sledi le iz — »Slovenčevega« žlobudranja samega.

Tudi o carinskih barierah je govoril Roosevelt in »Slovenec« za njim. Kaj neki misli »Slovenec«, zakaj se ravno vsi zgoraj naštetih revni narodi tako otepajo tzv. »svobodnega svetovnega trga«, katerega jim tako toplo priporočata enkrat onstran velike luže Roosevelt, drugič pa tostran velike luže Eden? Predvsem, kakšno vesoljno ljudstvo pa upravlja s tem tzv. »svetovnim gospodarstvom? Kje pa ima svoj sedež? Spet v ložah, distriktih, koncentrih in posebno na — borzah! Na teh borzah kupujejo kmetove pridelke in delavčevu delo po takih nizkih cenah, da lahko oba od gladu umrjeta. Nič jim tam ni mar, če bi pri tem kak reven narod sploh izumrl.

Reven narod pa hoče tudi živeti, hoče splošnega blagostanja, kakršno vlada pri »velikih demokracijah«, — v kolikor sploh se tam vlada. Zato si hoče svojo hišo urediti sam, da bo strehe in kruha za vse rojake. Z organskim gospodarstvom si jo hoče načrtno urediti tako, da ne bo propadal noben stan. »Velike zapadne demokracije« pa zabavljajo proti organskim gospodarstvom, proti avtarki-

okrog zatega teleta, želja po politični nadoblasti, nemorala — vse to najdeš danes tudi pri kristjani, — židovska spaka pa se škodoželjno reži — saj to je maševanje židovstva nad krščanstvom! To si upajo ugledni židi danes pred vsem svetom priznati. Temu se pa ne smemo čuditi, ko vidimo moze »Katoliške akcije« celo v predsedstvu rotarijcev, nešteto kristjanov pa v framazonskih ložah in po komunističnih ljudskih frontah, kjer obe sicer ideološko nasprotni stranki lepo paktirata in se združujeta. Žid pa se tudi lahko smeje, kajti on ve, kakšna je njegova pot. Če komunizem kje zmaga, pokaže takoj svojo pravo barvo in krščanski sokontrahentje so njegove prve žrtve. Ali vidite tedaj to satansko enotno voljo Evrope in celega židovskega sveta?!

Kje je torej rešitev za človeštvo? Edino v zdravem nacionalizmu in pravem krščanstvu, ki se morata združiti in rami ob rami sodelovati. Zdravi nacionalizem je nujna reakcija zoper vsak internacionalizem, tudi zoper krščanski, če se tako pojmuje, da bi moral človek radi VERE zametavati in zaničevati svoj rod. Kdor ceni in spoštuje svoj narod in vse njegove dobrine, ta bo znal spoštovati tudi druge narode in njihove vrline in to tem bolj, če je resnično veren kristjan in po veri tudi živi. Da se to uresniči, pa je naloga krščanstva in v tem tiči njegovo internacionalo, katoliško poslanstvo.

»Drin« vidi v nacionalizmu samo slabo. Ne bom trdil, da je marsikaj pretiranega in da se najdejo izrastki, kot reakcija na židovski rasizem, ki so individualno sebičnost prenesli na kolektivno sebičnost. Vendar pa bo o tem lahko sodila šele zgodovina. Dejstvo je, da sta se Nemčija in Italija s tem rešili komunizma in političnega židovstva, deloma pa tudi že kapitalizma kot plutokracije. Gospodarstvo se je začelo usmerjati po načrtu. Avtarkija ni nič slabega, le potom avtarkičnih valut lahko pridemo postopoma do enotne evropske valute, kajti narodi in države, rešeni po stanovski in združni ureditvi države židovske nadoblasti, kapitalizma in strankarske liberalne demokracije, — morajo vendar enkrat uvideti, da mora par čevljev na vsem prostranstvu Evrope jednako veljati, čim je denar le merilo vrednosti in sredstvo za izmenjavo blaga, ne pa blago, s katerim se špekulira in trguje.

Kdor noče biti slep, mora uvideti, da so vse države, kjer je nacionalizem na krmilu, bolj v redu, miru in blagostanju, kakor pa države s tzv. liberalno demokracijo. Le primerjajmo ceste in javna dela v prvih — pa v drugih. V Španiji divja že nad leto dni državljanska vojna, sosedna Portugalska pa ima popoln mir ter urejeno politično in gospodarsko življenje. Ima pač svojega Salazarja, katerega je rdeča internacionala že posku-

jam, češ, da pomenijo pripravlanje na vojno, — če hoče biti reven narod kljub revščini — sit! Seveda pri tem zabavljajo spet nikakor ne povedo, da vpijejo, ker se jim zopet izmika nov masten grilaj na svetovnem trgu velekapitalističnega izmozgavanja.

Roosevelt je v svojem govoru sicer priznal in »Slovenec« za njim, »da so nekateri diktatorski režimi ustvarili red in se z uspehom lotili gospodarskega preporeda ter reforme neznosnih socialnih odnošajev v prid širokih slojev, češar demokracije niso bile zmožne. V prvi vrsti je treba v tem oziru omeniti Nemčijo, kjer se velekapitalizmu v smislu prevlade plutokracije uspešno izpodmikajo tla. Na vsak način v avtoritarnih državah vlada red, toda pomisliti moramo, da se je to stanje doseglo na škodo osebne svobode in državljanjskih pravic.«

Toda Roosevelt in »Slovenec« bi storila boljše, če bi bila kar povedala, kaj je Nemčija s svojimi reformami dejansko že dosegla, pa da bi videli, če se nemški državljani mnogočisto vendar le izplača tista »omejitev državljanjskih pravic«, s katerimi državljani »demokracijskih« držav že ne vedo, kaj bi začeli, pa da se vprašamo, če ne bi pod istimi pogoji tudi naš mali človek prav rad pristal, da ga vsaj sedem let ne kličejo na volišče, s čemer si do sedaj itak ni nikdar nič opomogel.

Če tega nista povedala Roosevelt in »Slovenec«, storimo to mi, čeprav se izpostavljam »strašni« nevarnosti, da si bodo naši, nad vse iskreni demokrati raz-

šala z atentatom odstraniti, da bi požar zajel cel pirenejski polotok.

Preseglo bi okvir tega članka, če bi hotel predočiti vse dobrine pravega socialnega nacionalizma, združenega z avtarkičnim organskim gospodarstvom — saj kdor ni slep, lahko sam vidi. Prav ima »Drin« ko trdi, da je bila civilizacija 18. in 19. veka pretirano razumska. Moti se pa, ako misli, da je nacionalizem zgolj čustven, poganski in protiverski. Pravi nacionalizem je globoko razumski. On je videl kakor njegovi veliki voditelji, da je edini spas proti komunizmu in kapitalizmu, skratka proti židovski internacionali in njeni svetovni nadoblasti — močna in trdna vera. Krščanstvo, namesto, da bi ta zdravil nacionalizem pod-

piralo, pa pomaga te stebre rušiti — upam, da bolj iz zaslepljenosti, kakor namenoma. Le pogledimo zmotno vaticansko politiko bruseljskih godelj, ki se ponavlja od časa do časa po vsem svetu. Tudi Jugoslaviji ni prizanesla.

Dejal sem že, da je pravi dobri nacionalizem nujno potrebna reakcija zoper ves internacionalizem. Jasno je, da ta dva tabora — židovska zveza narodov ne more nikdar združiti. Pametno sožitje obeh bi zamoglo ustvariti samo pravo krščanstvo, ki bi zatrlo vse eventualne izrodke obeh. Vprašanje pa je, ali je današnje krščanstvo, tako kot je, — tej vzvišeni nalogi kos? Izgleda, kakor vse kaže, da — ne... Drim.

Izjava in proglas

narodnega poslanca tov. A. Lazarevića

Že 16. maja t. l. sem podal pismeno ostavko poslanskemu klubu Jugoslovanske nacionalne stranke, kateremu sem do tedaj pripadal.

To sem storil radi tega, ker sem se prepričal, da ne dajejo niti strankina načela niti njeno dotodanje delo nobenega upanja, da bi se ljudske potrebe in težave rešile tako, kakor se to že leta in leta pričakuje.

Tega nisem storil iz kakšnih osebnih in malenkostnih nagibov, temveč samo iz želje, da posvetim svoje javno delo resnično samo ljudstvu in Kralju.

Po vsem tem je bilo potrebno, da po tem, kako gledam na razmere v naši državi, pristopim k tisti skupini, ki mi je bila po svojih načelih, programu in miselnosti najbližja.

Nisem mnogo pomišljal. —

Že dolgo sem spremljal z veliko simpatijo delovanje »Jugoslovanskega ljudskega gibanja Zbor«, — čigar predsednik je g. Dimitrije Ljotić.

Privlačilo me je apostolsko delo in borba tistih ljudi, ki so se zbrali okrog Dimitrija Ljotića.

Privlačila me je jasnost stališča, ki ga zavzema gibanje Dimitrije Ljotića ob vsaki situaciji.

Privlačilo me je dejstvo, da Ljotićevo gibanje »Zbor« vidi naravnost v bodočnost, kaj se lahko zgodi in kaj se mora zgoditi.

Privlačila me je neustrasna Ljotićeva borba proti vsemu, kar ovira pravilno narodno življenje.

Privlačila me je tam zlasti njegova ogorčena borba proti mednarodnemu kapitalizmu, ki drži našo državo v svojih krempljih in ji pije kri.

Privlačila me je borba Ljotićevega gibanja zoper nenarodno državo, zoper neljudsko oblastvo, pa za tako državno in ljudsko ureditev, ki mora prinesiti red,

česnili usta od vpitja in groze, da se drznemo pisati resnici na ljubo laskavo tudi o — »šajžizmu«!

Ker kmet na »svobodnem svetovnem trgu« kakor že rečeno ne dobi za svoje pridelke niti toliko, da bi mogel živeti, so Nemci zaprli meje in dvignili cene kmetijskim pridelkom na notranjem trgu v Nemčiji tako visoko, da nemški kmet ne samo, da lahko živi od tistega, kar pridelava in proda, temveč, da lahko zadošči vsem svojim obveznostim nasproti svojim upnikom povrh pa, da še lahko izkoristi vse pridobitve iz agrarne tehnike, da si izboljša svoje poljedelstvo. Ker pa Nemčija sama še nima dovolj lastnih poljskih pridelkov, kupuje cenene pridelke na »svetovnem trgu« in jih prodaja na notranjem trgu po isti ceni kot lastne, da ne bi kmetu pokvarila cene, ki jo potrebuje, da lahko izhaja. Razlika med ceno na svetovnem in notranjem trgu, ki jo na ta način država dobi od konzumentov, daje industriji, ki zaposluje delavca, — kateri nikakor ne sme ostati brez dela, — kot izvozne premije, da lahko industrija svoje izdelke ceneno in obilno plasira na svetovnem trgu. Tako je poskrbljeno za novo delo delavcem, obenem pa se z obilnim izvozom izravna uvoz in s tem trgovinska ter sčasoma tudi plačilna bilanca. S tako izravnanim razmerjem med uvozom in izvozom bo nemški narod lahko mirno čakal, dokler se drugi zunaj na tzv. »svetovnem trgu« dovolj ne navojskujejo in bodo pripravljeni, da se na novo uredi stavba

pravico in blagostanje, brez česar sploh ni prave svobode.

Privlačila me je njegova borba proti strankarstvu, proti nizkotni in malenkostni klikaški politiki, pa za veliko, splošno-narodno in ljudsko politiko.

Zato sem pristopil te dni k Ljotićevemu gibanju »Zbor« ter ostajam od danes pa vse do velike narodne zmage v vrstah »Zbora« kot borec in tovariš.

Smatram za svojo dolžnost, da obvestim o tem vse svoje tovariše in prijatelje, proseč jih za iskreno pomoč v nadaljnji borbi.

Topola, septembra 1937. leta.

Aleksander A. Lazarević,
narodni poslanec sreza Oplenac.

Kranj

Ustanovni občni zbor krajevne organizacije JLG Zbor za mesto Kranj bo v nedeljo 10. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih Narodnega doma. Poročajo delegati starešinstva iz Ljubljane in Radovljice o programu Zbora.

Tovariši, udeležite se zborovanja!

Knjiga »Dobrovoljci kladivarji Jugoslavije«, ki je imela v naši javnosti tako velik uspeh, da je bila v dveh mesecih po izidu skoro razprodana, je dobila novo visoko priznanje. Po dvorni dami g. Franji Tavčarjevi sta bili izročeni Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vel. kraljici Mariji okusno v rdeče usnje vezani knjigi. Z najvišjega mesta je bila Sreska organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani obveščena, da je Nj. Vel. kraljica Marija odredila, da se 10 knjig razdeli med višje razrede ljubljanskih srednjih šol. Razdelitev je izvršil prosvetni oddelek banske uprave. Poleg že številnih najlepših ocen in pohval doma in na tujem so dobili vojni dobrovoljci za svoje krasno, znamenito in res monumentalno delo lepo priznanje z najvišjega mesta.

medsebojnih odnošajev posameznih narodnih gospodarstev, pravi dr. Hermann Reichle.

Zato torej potrebuje Nemčija carinske bariere, gospod dr. Kuhar pa nam je zadnje soboto pri zunanje politični uri v ljubljanskem radiu povedal, da se nam Nemcev kot vojaške sile itak ni treba prav nič bati, ker izdelujejo Nemci topovske cevi, ki že po 50 streljih izgledajo kot kuhani makaroni.

Poleg že omenjenega so Nemci kmetu organizirali notranje tržišče tako, da so odstranili vsako spekulacijo s sezonskimi cenami njegovih pridelkov. Dalje so mu z »zakonom o dednem kmetem posestvu« zavarovali posestvo pred dražbo, tako, da mu ne more nihče prodati tistega, kar ima izpod 125 ha zemljišča.

Delavca in nameščena so gospodarsko zavarovali z »zaupniškim sovetom« v podjetju, s sodiščem dela pri posameznih odločitvah, s poverjenikom dela pri masnih odločitvah, odreja vanju mezd in poslovnega reda, s sodiščem socialne časti pri zlorabljanju delovne moči in razžaljenju delavčeve časti. Z narodno kulturo ga naj seznanjajo neustrankarska organizacija »Kraft durch Freude«, družabno pa ga naj izpopolnjuje neustrankarska »fronta delav.«

Obrtniki so organizirani v obrtni zbornici s centralo obrtnih zbornic in predsednikom vsedravnim obrtnim mojim. Industriji so odkazani v izdelavo masni izdelki, medtem ko je za obrt rezervirana proizvodnja čisto druge vrste, z drugimi svojstvi, drugimi posebnostmi

Nasilje

Nasilje ni samo, če se ljudem S FIZIČNIMI SREDSTVI poškoduje telo ali se jim vzame življenje.

Nasilje ni samo, če se človeku krati POZITIVNO PRAVO in se mu ODREKA PRAVICA, ki je temeljna in človečanska.

Nasilje ni samo, če se nažene človeka, da dela to, kar je NASPROTNO SPLOŠNIM INTERESOM, kar pa gre v korist posameznikom, klikam ali mafijam.

Nasilje ni samo, če se ljudstvu VSILI to, ČESAR NOČE in kar ga OVIRA v njegovem razvoju in napredku.

Nasilje ni samo, če posamezniki bogatijo na račun in v škodo splošnih koristi ter iz krvi in na kosteh narodnih sinov.

PRAVO IN NAJVEČJE NASILJE JE, ČE SE POŠTENA MISEL KALI IN ZATIRA, ČE SE ČASTNO DELO OVIRA, ČE SE JEMLJE LJUDEM DOSTOJANSTVO, DA BI SVOBODNO MISLILI IN POŠTENO DELALI.

Če pa se le-to prične izvajati, potem GORJE TISTIM, ki so se TAKO DALEČ SPOZABILI!

(Iz »Otadžbine« 13. okt. 1935.)

Maribor

Tujski promet je v naši državi še v vsakem oziru v povojih, takorekoč v porajanju. Organizacija železniškega in drugega prometa, ceste, komfort, pomaganje hotelske industrije, standardizirana solidnost, vestna reklama, skratka, načrt, dober, praktičen in sodoben načrt s strani merodajnih faktorjev bi bil potreben. Saj pa je tudi že čas. Če bi bilo manj politike in več resnosti za gospodarstvo, bi stanje, kakršno na žalost danes obstoja ravno v tej panogi narodnega gospodarstva, v prometu in turistik, bilo dokaj drugačno. Ugotavljamo torej, da država tudi tu ni storila tega, kar bi morala, da se milo izrazimo.

Vse kar se naredi in stori, je prepuščeno privatni inicijativi, takorekoč po- žrtvovalnim in nesebičnim poedincem, ali manjšim skupinam. Jasno je, da so rezultati teh sicer velikih naporov baš radi tega le malenkostni. Le tu pa tam se posreči, da uspeh po delu in borbi ne ostane. Iskreno nas veseli, pa tudi ponosni smo, da je v našem Mariboru dosegla tak uspeh na svoji trdi poti Tujsko-prometna Zveza v Mariboru, oziroma da bomo odkriti in pravični, da je dosegel uspeh direktor PUTNIKA g. Loos in njegovi sodelavci-uradniki.

Dne 26. septembra t. l. je bila otvorena nova, impozantna poslovalnica PUTNIKA v mariborskem gradu. Dosedanji prostori, ki so bili na Aleksandrovi cesti v bližini kolodvora, niso odgovarjali važnosti in razgibanosti tako potrebne institucije kot je PUTNIK. Tudi niso odgovarjali poslovnim potrebam, še manj pa reprezentanci ustanove in mesta, da ne govorimo o higijeni. Človek kot je g. Loos, se je tega zavedal v polni meri, zato je tudi delal, vztrajal, podpiran od svojega odličnega uradništva tako dolgo, da je dosegel prvi izredno velik uspeh, ki je viden in otipljiv, tudi za one, ki dela ne priznavajo in ga do danes niso cenili. Kaj je s tem vidnim uspehom dosegel za tujski promet vse države, posebno pa za Maribor, je pač odveč po-

in z drugim krogom odjemalcev. Samo ob sebi se razume, da ni v Nemčiji nobene Bate in Tate.

Prešlo bi okvir tega članka, če bi hoteli naštevati podrobnosti reform za vsak stan. Prihodnjic spregovorimo tudi o teh podrobnostih, vendar pa je za pametnega že danes dovolj, da nam lahko odgovori, kaj ima rajše: urejen gospodarski in socialni položaj ali volitve?

Sicer pa to poudarja tudi sam Roosevelt v svojem govoru in »Slovenec« sicer priobčuje te njegove besede celo razprto tiskane, vendar izgleda, da »Slovenec« ni dojel, da prav s tem tolče po zobeh samega sebe in svojo gospodo.

Roosevelt je namreč zaključil svoj govor z besedami: »Le tista vlada bo mogla dokazati vrednost demokracije in zavračati vsako diktaturo kot nepotrebno in kot največjo nevarnost za osnovne svobostine človeka, ki bo zasigurala ljudstvu gospodarsko eksistenco in kulturni napredek s tem, da bo krotila pohlep najhujše diktature denarja, kapitalističnega egoizma in klikarske sebičnosti.«

Ergo? Tista vlada, ki tega ne stori, sploh ni vlada, ker je sama vladana od najhujše diktature — denarja, pa torej tudi ne more zavračati katerekoli diktature, ker je sama le — orodje najhujše diktature!!

Da, da, dragi »Slovenček«, si tacuisses, filosofus mansises. — Če bi bil molčal, bi modrijan ostal...

udarjati in podčrtavati. Prav gotovo je ta uspeh edinstven v naši državi, enak po učinku podobnim evropskim ustanovam.

Kot opazovalci in kritiki, pa tudi kot delavci in borci mi Zboriški iskreno čestitamo g. direktorju Loosu k njegovemu uspešnemu delu, ter mu želimo še več tako srečnih in lepih dni, kot mu je bilo ta dan — ob priliki otvoritve novih poslovnih lokalov. Čestitamo pa tudi njegovemu uradništvu, ki ga neumorno podpira in sodeluje z vso dušo pri njegovih stremljenjih in težnjah.

Mi tega nismo napisali morda zato, ker bi bil g. dir. Loos naš pristaš in tudi nismo imeli namena, da bi ga s tem, kar smo napisali, pridobili. Ne! Napisali smo to, ker znamo kot borci ceniti pošteno, nesebično delo in borbo za dobrobit naroda, ker znamo objektivno vrednotiti trud moža in njegovih sodelavcev, ki se ne boje naporov in borbe.

G. dir. Loos in njega sodelavci-uradniki, dobojevali ste lepo borbo, delajte naprej, borite se tudi nadalje vztrajno, nesebično in pošteno. Ko bomo dobojevali tudi mi prvo zmago, tedaj nam ne smete manjkati, kajti taki borci, popolni možje, so nam dobrodošli, ker so naši brez pristopnic.

V IMENU NJEGOVEGA VELIČANSTVA KRALJA!

Okrožno sodišče v Celju, odd. VI, je po naredbi z dne 10. maja 1937, s katero je bila določena glavna razprava, razpravljalo dne 29. maja 1937. javno pod predsedstvom s. o. s. sodnika poedince Brečko Frana v navzočnosti not. pripravnik Črenožnika Dušana kot zapisničarja v prisotnosti državnega tožilca dr. Rusa Davorina, obtoženca v prostosti Zupančiča Franca in branilca, dr. Mazeka, odvetnika v Litiji o obtožbi, katero je vložilo državno tožilstvo 27. aprila 1937 pod Kt. 117/37 zoper Zupančiča Franca, zaradi čl. 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi in po predlogu stavljenem po tožitelju na kaznovanje v smislu obtožbe, ter po predlogu branilca na oprostitve, dne 29. maja 1937 razsodilo tako:

Zupančič Franc,
bivši strok. učitelj v Ljubljani, Idrijska ul. 17 se v smislu §-a 280 k. p.

oprošča

od obtožbe radi prestopka po čl. 4. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, katerega naj bi storil s tem, da je dne 13. dec. 1936 v Kranjčevi gostilni v Žičah, sodni okraj konjiški, na političnem sestanku »Zbora« iznašal lažne trditve z namero povzročiti nerazpoloženje zoper politični in socialni red v državi.

Okrožno sodišče v Celju, odd. VII,
dne 19. maja 1937.

Vsem, ki se jih tiče!

NEKATERIM TOVARIŠEM IN SIMPATIZERJEM »ZBORA« SMO POSLALI ŽE VEČ ŠTEVILK NAŠEGA LISTA NA OGLED IN GA DO DANES ŠE NISO VRNILI DANES PA PRILAGAMO POLOŽNICE IN PROSIMO, DA NAKAŽEJO NAROČNINO, KER SMATRAMO VSAKEGA, KDOR LISTA NE VRNE, ZA NAŠEGA NAROČNIKA. — OSTA-LIM NAROČNIKOM, KI DOLGUJEJO NA NAROČNINI, ŠE OD JANUARJA, BOMO LIST USTAVILI. PONOVIH OPOMINOV IN PROŠENJ NE BOMO VEČ RAZPOŠILJALI. KDOR HOČE IN LJUBI RED, SE GA MORA DRŽATI SAM. AKO JE PA KDO MED TEM ČASOM ŽE OBVEZNOST IZPOLNIL, PA PROSIMO, NAJ POLOŽNICO SHRANI!